

УДК 378:37.011.3-051-056.264:376

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.1.23>

С. В. ЧУПАХІНА

*доктор педагогічних наук,
професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна
Електронна пошта: cvitlana2706@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1274-0826>*

Т. В. ПОТАПЧУК

*доктор педагогічних наук,
професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна
Електронна пошта: tatvolod@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-1680-6976>*

А. В. ЛЯКІШЕВА

*доктор педагогічних наук,
професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: annamatsyuk@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-1509-2422>*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ЛОГОПЕДІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті розкрито особливості підготовки майбутніх учителів-логопедів до педагогічної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища. Розглянуто сучасні підходи учених до підготовки фахівців в галузі спеціальної освіти та логопедії зокрема.

Мета статті полягає у виявленні та обґрунтуванні основних аспектів підготовки майбутніх учителів-логопедів до педагогічної діяльності в умовах інклюзивного середовища закладу освіти.

Проаналізовано основні аспекти підготовки фахівців в галузі спеціальної освіти та формування професійних компетентностей у майбутніх учителів-логопедів зорієнтованих на практичну діяльність. Професійні компетентності у дослідження, розглядаються через призму інклюзивних процесів в освіті, водночас набувають значущості з урахуванням того, що вчителі-логопеди в інклюзивному середовищі співпрацюють з іншими фахівцями як члени команди психолого-педагогічного супроводу. Обґрунтовано, що науковий доробок учених закладів теоретико-методологічне підґрунтя професійної підготовки педагогів до психолого-педагогічної взаємодії з дітьми з особливими потребами у закладах освіти різного типу й аргументував нагальну необхідність системної професійно-педагогічної підготовки майбутніх освітян до діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Виявлено, що педагогічна діяльність вчителів-логопедів в умовах інклюзивної освіти має певні особливості, що потребує посилення практико зорієнтованої навчальної діяльності майбутніх учителів-логопедів (організація практичної роботи в ролі тьюторів в інклюзивному просторі закладів освіти та інклюзивно-ресурсних центрів; включення до освітньої програми «Спеціальна освіта» зі спеціалізацією «Логопедія» навчальної дисципліни «Логопедичний супровід інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами»).

Встановлено, що розвиток інклюзивної компетентності майбутніх фахівців в галузі логопедії в процесі практичної підготовки розширює уявлення про можливі шляхи вирішення проблем інклюзії та стає одним із основних напрямків підготовки учителів-логопедів до професійної діяльності в сучасних умовах.

Ключові слова: підготовка, готовність, учителі-логопеди, інклюзивне освітнє середовище, порушення мовлення, нозологічні групи, комбіновані порушення, практико зорієнтована підготовка.

Поставлення проблеми. Реформування загальної та професійної освіти України, запровадження державних стандартів, перехід на рівневу систему освіти стали підґрунтям для оновлення системи підготовки педагогів у ЗВО, зорієнтованої на формування компетентності у випускників до самостійної професійної діяльності відповідно до обраного ними фаху.

У стандартах вищої освіти за спеціальностями «Дошкільна освіта», «Початкова освіта», «Спеціальна освіта» для першого і другого рівнів підготовки однією з вимог визначено наявність компетентностей у сфері інклюзії.

У дослідженнях вказано, що у сучасному світі все більше народжується дітей з різними дизонтогеніями [Chupakhina S., 2019]. За даними Міністерства освіти і науки України станом на 1 січня 2020 року в інклюзивних класах навчається 19 345 учнів з особливими освітніми потребами, у закладах дошкільної освіти здобувають освіту 4681 вихованців із особливими освітніми потребами [Законодавство України, 2022].

Усі діти, у яких помічено певні труднощі отримали висновки інклюзивно-ресурсних центрів, фахівцями визначено особливості їх розвитку та обмежені можливості, вказано рекомендації щодо корекційно-розвиткової роботи.

Аналіз попередніх досліджень. Ученими в галузі спеціальної освіти активно обговорюється проблема дислексії та дисграфії, що є однією з причин шкільної неуспішності – результати обстежень встановили до 30% таких дітей серед осіб з порушеннями мовлення. Особливості навчання та виховання означеної категорії дітей розглядаються та досліджуються саме в інклюзивному освітньому просторі.

Вчені доводять, що інклюзивне навчання сприятливо впливає як на розвиток особистості дитини з порушеннями розвитку, так і на її однолітків з нормотиповим розвитком. Формування у дітей та дорослих толерантного ставлення до осіб з особливостями, бажання допомогти у потрібний момент можливе за умови взаємодії різних категорій дітей у процесі спільного навчання та виховання, що водночас знижує ризики прояву агресивності та сприяє їх соціалізації у суспільстві [Софій Н. З., 2017].

Вищеозначене доводить важливість та необхідність удосконалення педагогічної

освіти, підвищення якості підготовки й вчителів-логопедів.

Діяльність вчителя-логопеда передбачає корекцію і подолання у дітей порушень мовлення, водночас сучасний вчитель-логопед працює з різними нозологічними групами дітей, зокрема і з дітьми з комбінованими порушеннями. Означене вимагає від ЗВО забезпечити якісну підготовку фахівців в галузі спеціальної освіти та формувати у них компетентності зорієнтовуючись на практичну діяльність, готувати логопеда-практика, який може вільно орієнтуватися у суміжних галузях науки, виявляє інтерес до дослідницької діяльності, комунікабельного, який володіє та вміє застосовувати у практичній діяльності інноваційні логопедичні технології [Миронова С. П., 2016]. Пропоновані професійні компетентності розглядаються через призму інклюзивних процесів в освіті, набувають значущості з урахуванням того, що вчителі-логопеди в інклюзивному середовищі співпрацюють з іншими фахівцями як члени команди психолого-педагогічного супроводу [Берегова М. І., 2019]. Отож важливого значення набуває дослідження готовності майбутніх вчителів-логопедів до професійної діяльності в умовах інклюзивного середовища закладу освіти.

Науковий доробок учених заклав теоретико-методологічне підґрунтя професійної підготовки педагогів до психолого-педагогічної взаємодії з дітьми з особливими потребами у закладах освіти різного типу й аргументував нагальну необхідність системної професійно-педагогічної підготовки майбутніх освітян до діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Вченими також визначено готовність як складний синтез взаємопов'язаних структурних компонентів (рис. 1) [Ленів З., 2018].

У дослідженнях науковці у сучасних умовах розглядаються особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів-логопедів [Берегова М. І., 2019; Chupakhina S., 2019]; вченими виділено та обґрунтовано організаційно-педагогічні умови, необхідні для розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців в галузі логопедії [Берегова М. І., 2019; Шеремет М. К., 2011]; розкриваються

аспекти розвитку професійно-педагогічної компетентності логопедів; ведуться дослідження щодо проблем розвитку комунікативної культури у майбутніх учителів-логопедів [Миронova С. П., 2016; Ленів З., 2018]; запропоновано різні моделі підготовки, які зорієнтовано на діяльність фахівців зі спеціальної освіти в умовах інклюзивного освітнього середовища [Берегова М. І., 2019; Шеремет М. К., 2011].

З урахуванням зарубіжного досвіду дослідники виокремлюють вагомні напрямки організації та проведення логопедичної роботи, які сприяють створенню сприятливого середовища для розвитку дитини з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовлення різного рівня [Madhavi Sharma, 2016].

Мета статті: виявити та обґрунтувати особливості підготовки майбутніх учителів-логопедів до педагогічної діяльності в умовах інклюзивного середовища закладу освіти.

Результати і дискусії. Основними напрямками готовності здобувачів до діяльності є обґрунтування категорії «професійна готовність фахівця», оскільки категорія «професійна готовність» це мета і результат підготовки за освітньою програмою. У психолого-педагогічних дослідженнях виокремлюється синонімічний ряд понять на означення підготовки педагогів до професійної діяльності, актуалізується встановлення взаємозв'язків і визна-

чення взаємозалежності між поняттями «підготовка», «професійно-педагогічна підготовка», «освіта», «компетентність» тощо. У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» запропоновано двоїсте значення слова «підготовка»: визначення відображає певну дію, спрямовану на забезпечення, здійснення, проведення, виконання чогось та означає характеристику надання потрібного комплексу знань, передачі досвіду, навичок практичної діяльності в освітньому процесі [Великий тлумачний словник сучасної української мови, 200]. Водночас під поняттям «підготовка» розуміється необхідний запас знань, навичок, досвід, набутий у процесі навчання та практичної діяльності [Енциклопедія освіти, 2008]. Отож слово «підготовка» є полісемантичним, оскільки має декілька значень, провідними серед яких є процес, дія, діяльність, а також безпосередній їх результат.

Як стверджують дослідники, готовність до педагогічної діяльності стає підґрунтям професійної компетентності педагога, відтак і готовність, і компетентність є показниками професійної майстерності фахівця [Максимів Ю., Чупахіна С., 2018]. Слід зауважити, що у підготовку вчителів-логопедів включено як загальні так і спеціальні компетентності.

Вчитель-логопед – це педагог, діяльність якого спрямована на виявлення порушень

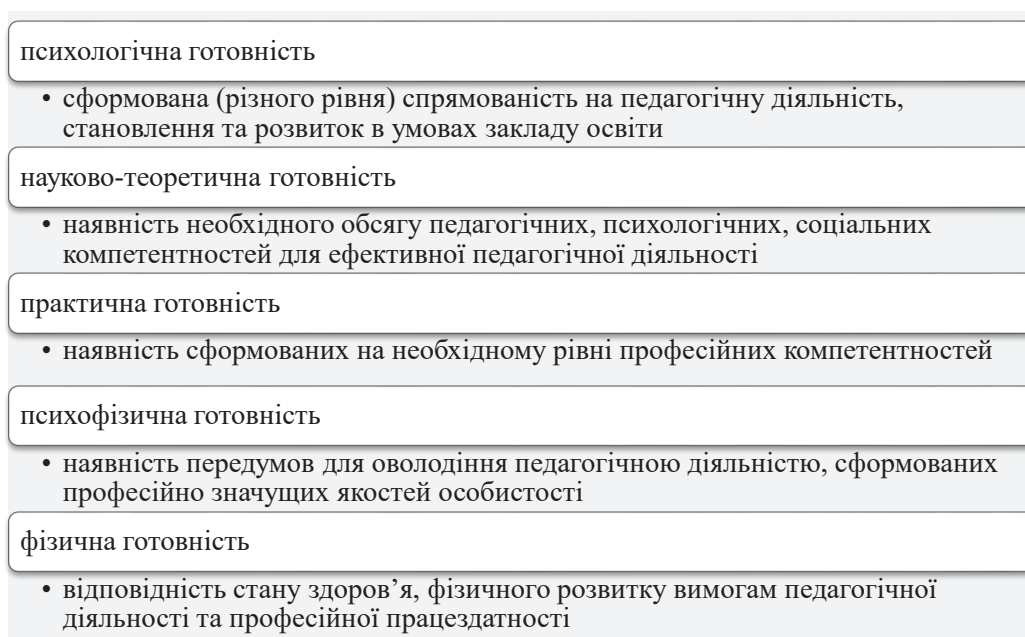

Рис.1. Структурні компоненти готовності до діяльності

мовлення у осіб різного віку, встановлення причин виникнення таких порушень, укладання та реалізацію програми корекційно-логопедичної роботи задля усунення порушень [Берегова М. І., 2019].

Інклюзивне навчання – це забезпечення рівного доступу до освіти для всіх, хто навчається з урахуванням різноманітності особливих освітніх потреб та індивідуальних можливостей [Законодавство України, 2022].

Готовність вчителів-логопедів – це сформованість компетентностей професійної діяльності фахівця в галузі логопедії та готовність до їх реалізації в умовах закладів освіти різного типу, водночас і в інклюзивному середовищі. Інклюзивне освітнє середовище – це спеціально організоване середовище, спрямоване на соціалізацію дітей, враховуючи при цьому можливості, особливості та потреби різних категорій дітей, складається з низки компонентів: просторово-предметного, змістовно-методичного, комунікативно-організаційного (рис. 2) [Ленів З., 2018].

Успіх організації сприятливого інклюзивного освітнього середовища залежить від професійної підготовки фахівців, зокрема й учителів-логопедів.

Вищеозначена підготовка майбутніх учителів-логопедів опирається на цілісність освітніх компонентів циклів загальної, професійної та практичної підготовки, інтегрує мотиваційний, змістовний, операційний та інші аспекти,

так і на освітні компоненти за вибором, спрямовуючи здобувача на отримання знань спрямованих вирішення завдань інклюзивного навчання осіб різних нозологічних груп. Підготовка до професійної діяльності передбачає засвоєння психолого-педагогічних, медичних, методичних та спеціальних знань, професійних умінь, дій та соціальних відносин, полягає у сформованості та зрілості професійно значущих якостей особистості фахівця в галузі логопедії.

Майбутні учителі-логопеди мають оволодіти низкою академічних компетентностей: застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності; реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами; готовність до діагностико-консультативної діяльності; застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження; здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку впродовж усього життя. Також важливі такі соціально-особистісні компетентності: працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів; працювати в команді, здатність

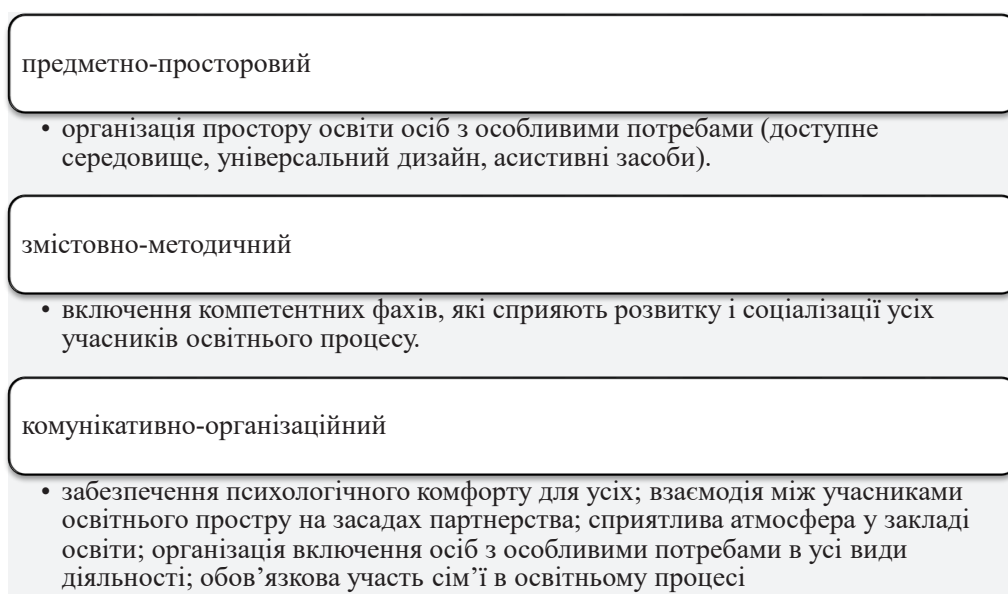

Рис. 2. Компоненти інклюзивного освітнього середовища

до міжособистісної взаємодії; дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації тощо [Максимів Ю., Чупахіна С., 2011]).

Встановлено й низку їх професійних компетентностей: діагностична, навчальна, виховна, корекційно-розвивальна та консультативна, навчально-методична, інноваційна, науково-дослідна, інформаційно-просвітницька, організаційно-управлінська діяльність [Шеремет М. К., 2011].

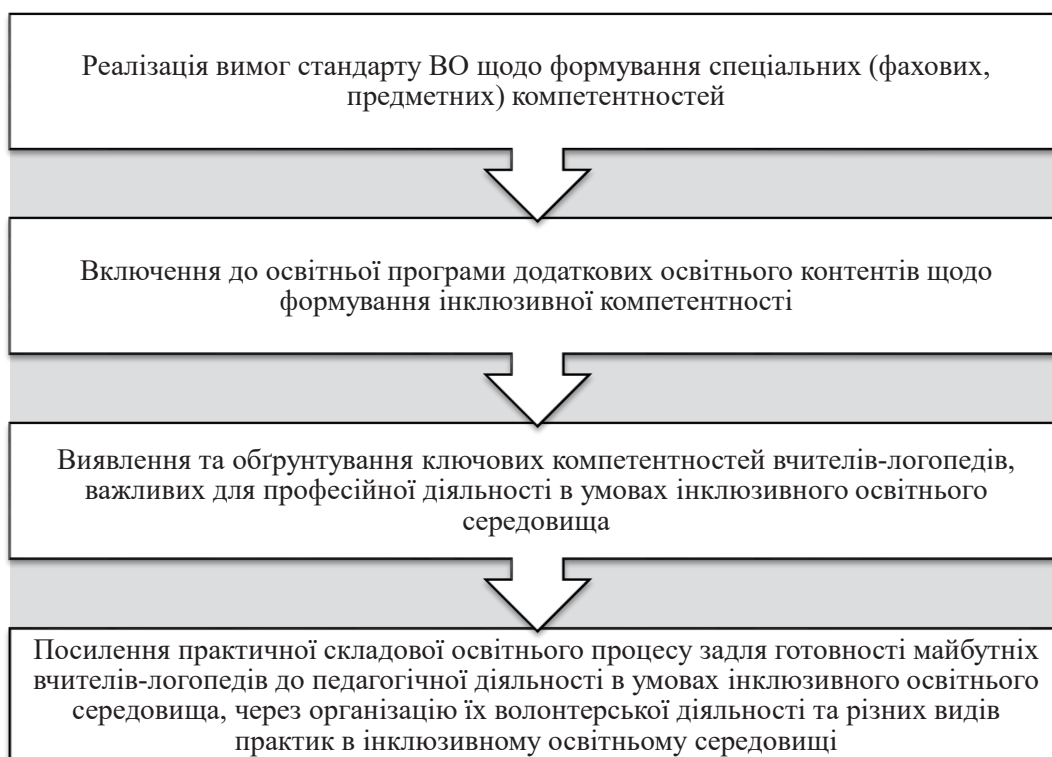
Важливим у роботі вчителів-логопедів є дотримання певних принципів: індивідуального підходу, підтримки самостійної активності дитини, активного включення в освітній процес усіх його учасників, принцип міждисциплінарного підходу, принцип варіативності в організації процесів навчання і виховання, принцип партнерської взаємодії з сім'єю [Миронова С. П., 2016].

На думку учених та практиків, педагоги та адміністрація закладу освіти, які прийняли ідею інклюзії, потребують відпрацювання механізмів взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу, в центрі якого є дитина, відтак ключовими компетентностями у роботі вчи-

теля-логопеда стають і спеціальні психологічні та педагогічні [Берегова М. І., 2019; Madhavi Sharma, 2016].

Педагогічна діяльність вчителя-логопеда в умовах інклюзивної освіти передбачає певні особливості. Насамперед, перед тим як розпочати корекційну роботу, учитель-логопед має налагодити контакти як з дитиною так і з її рідними, ознайомитись із висновком інклюзивно-ресурсного центру, узгодити свої дії з фахівцями інклюзивно-ресурсного центру, провести обстеження мовлення дитини, виявити характер порушення мовленнєвої діяльності з урахуванням особливостей розвитку та поведінки дитини, встановити її потенційні можливості тощо. На основі результатів діагностики, спільно з іншими фахівцями, з урахуванням особливостей дитини, учитель-логопед укладає індивідуальну програму розвитку, визначає освітній маршрут, виробляють стратегії та заходи щодо усунення чи запобігання причин неуспішності дитини з особливими потребами в навчанні.

Ученими проаналізовано та апробовано різноманітні педагогічні моделі підготовки майбутніх учителів-логопедів до педагогічної

Рис. 3. Педагогічні умови, які сприяють формуванню компетентностей фахівців в галузі логопедії

діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища [Madhavi Sharma, 2016].

Під час створення педагогічних моделей підготовки майбутніх учителів-логопедів до педагогічної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі дослідники здебільшого виділяються педагогічні умови, які сприяють формуванню компетентностей фахівців в галузі логопедії (рис. 3) [Максимів Ю., Чупахіна С., 2018].

Водночас важливим аспектом, на нашу думку, стає визначення змісту теоретичної підготовки (виявлення механізмів психолого-педагогічної діяльності майбутніх учителів-логопедів в умовах інклюзивного освітнього середовища); методичної підготовки (організація семінарів для майбутніх вчителів-логопедів щодо підвищення їх науково-методичної та психолого-педагогічної культури); організаційної підготовки (розширення міждисциплінарних зв'язків під час інтегрування занять із різних галузей освіти).

Перевірку технології підготовки майбутніх учителів-логопедів до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища здійснювали експериментально, на основі створення педагогічних умов означеної підготовки.

Базою для організації та проведення дослідження став Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника та Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, до експерименту було залучено студентів, які навчаються за освітньою програмою «Спеціальна освіта (логопедія)» на першому (бакалаврському) рівні ВО, у кількості 105 осіб.

До навчальних планів у цикл професійної підготовки включено такі дисципліни як: здоров'язберігаючі технології, комплексний супровід розвитку дітей з ООП, дисципліни професійного (логопедичного) спрямування, дисципліни на розвиток професійних компетентностей вчителя-логопеда в інклюзивному освітньому середовищі тощо. В процесі роботи з'ясували, що програми практики, здебільшого не передбачали роботу логопеда-практиканта в команді супроводу дитини з особливими потребами, яка навчається в інклюзивному середовищі. З урахуванням такої ситуації, студенти контрольної групи працювали під час практики за звичною програмою, а для респон-

дентів експериментальної групи ми розробили програму практики, яка включала вищезначену діяльність.

Водночас до дисциплін вибіркового циклу підготовки включили курс «Логопедичний супровід інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами», які сприяють розвитку готовності майбутніх учителів-логопедів до діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища. Під час опрацювання матеріалу курсу студенти застосовували знання під час науково-дослідній діяльності спільно з викладачем-консультантом та педагогом-практиком, матеріали дослідження укладати та доповідали на конференціях. Організовували практику майбутніх вчителів-логопедів в інклюзивному освітньому середовищі (працювали асистентами вчителів-логопедів) з дітьми з мовленнєвими порушеннями, студенти виявляли бажання та працювали волонтерами в інклюзивних групах (класах) асистентами педагога, асистентами дитини (тьюторами) і в такий спосіб взаємодіяли з сім'ями різних категорій дітей з особливими потребами.

Діагностика рівнів інклюзивної компетентності проводилась з використанням методу узагальнення незалежних характеристик. Кількість студентів КГ, у яких виявили високий рівень, збільшився на 2 %, в ЕГ кількість таких студентів збільшувалася на 8 %; кількість студентів, у яких був виявлений рівень вище середнього в КГ, збільшилася на 4 %, а в ЕГ кількість студентів з таким рівнем стала більшою на 18 %; кількість студентів, які показали середній рівень у КГ, залишилося на рівні, виявленому на попередньому етапі, а в ЕГ кількість таких студентів стала меншою на 4 %; кількість студентів, у яких було виявлено низький рівень сформованості компетентностей щодо діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища, у КГ поменшало на 6 %, у ЕГ кількість респондентів зменшилася на 9 % (табл. 1).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отож за результатами дослідження можемо узагальнити, що ефективність пропонуваного підходу щодо розвитку готовності майбутніх вчителів-логопедів до педагогічної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища важливим є сформованість інклюзивної компетентності, яка має здійснюватися

Таблиця 1

Рівні сформованості інклюзивної компетентності в процесі дослідження

Рівні		Високий		Достатній		Середній		Низький	
Етапи		КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Формувальний	осіб	4	4	4	5	26	26	19	17
	%	3,8	3,8	3,8	4,8	24,8	24,8	18,1	16,2
Контрольний	осіб	6	12	8	12	26	20	13	8
	%	5,7	11,4	7,6	23	24,8	19,1	12,4	7,6
Різниця у % $\approx$		2	8	4	18	0	4	6	9

у відповідності до принципів інклюзії, що передбачає вміння спілкуватися з різним категоріями дітей, визнаючи їхню гідність, розуміючи та приймаючи їх; вміння проектувати та створювати ситуації та події, що розвивають емоційно-ціннісну сферу дитини (культуру переживань та ціннісні орієнтації дитини); вміння будувати освітню діяльність з урахуванням культурних відмінностей дітей, статевих та індивідуальних особливостей, підтримувати в колективі дітей ділову, дружню атмосферу.

Посилення практико-зорієнтованої навчальної діяльності майбутніх учителів-логопедів; організація їх практичної роботи в ролі тьюторів в інклюзивному просторі закладів освіти та навчально-реабілітаційних центрах; включення до освітньої програми «Спеціальна освіта» зі спеціалізацією «Логопедія» навчальної дисципліни «Логопедичний супровід інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами».

Обґрунтовані під час дослідження педагогічні підходи до формування готовності май-

бутніх вчителів-логопедів до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища можуть стати додатковим джерелом наукового обґрунтування сучасних інноваційних теоретичних та процесуально-технологічних пошуків щодо розвитку професійних компетентностей у здобувачів – майбутніх фахівців в галузі логопедії. Пропонований підхід на розвиток інклюзивної компетентності фахівців в умовах ЗВО розширює наукові уявлення про можливі шляхи вирішення проблем інклюзії та стає певним підґрунтям для дослідження інших оновлених аспектів розвитку інклюзивних процесів в Україні. Започатковане дослідження не вичерпує усіх проблем підготовки фахівців в галузі логопедії до професійної діяльності, наступні наукові пошуки вбачаємо в обґрунтування підходів щодо створення локальної інформаційної мережі задля тісної взаємодії науковці і логопедів-практиків з формування навичок практичної діяльності майбутніх учителів-логопедів в умовах інклюзивно-ресурсного центру.

ЛІТЕРАТУРА

1. Берегова М. І. (2019). Дидактико-практична підготовка майбутніх корекційних педагогів до роботи в умовах освітнього інклюзивного простору : автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Київ, 40 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (2001) / клад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ : Ірпінь, ВТФ «Перун». 1440 с.
3. Енциклопедія освіти (2008) / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер. 1040 с.
4. Законодавство України : офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п#n12> (дата звернення: 10.01.2022 р.).
5. Максимів Ю., Чупахіна С. (2018). Особливості становлення особистісно-професійних якостей майбутніх вчителів-логопедів. *Освітній простір України*. Івано-Франківськ, № 13. С. 66–76.
6. Миронова С. П. (2016). Реалії та перспективи забезпечення інклюзивної освіти фахівцями. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, Вип. 32. Ч. 2. С. 5–10.
7. Madhavi Sharma (2016). Innovative roles of guidance and counseling for managing children with learning disabilities in inclusive classroom by inclusive teachers. *International Journal of Research in Social Sciences*. Vol. 6. Issue 12, December, Rezhym dostupu: <http://www.ijmra.us>
8. Ленів З. (2018). Формування професійної готовності фахівця до роботи в інклюзивному освітньому просторі початкової школи. *Обрії*. № 2 (47). С. 57–61.

9. Chupakhina S. (2019) Methodological bases for digital competence formation of future teachers under conditions of inclusive education: Ukrainian content. «*Modern World tendencies in the development of science*» [монографія] volume 2 editor: Babych M. M. Published by Sciemcee Publishing. London, pp. 26–40.
10. Софій Н. З. (2017). Організаційно-педагогічні умови інтегрованого супроводу учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному навчальному закладі : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ. 23 с.
11. Шеремет М. К. (2011). Підготовка корекційних педагогів у вищих навчальних закладах України. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Серія: Соціально-педагогічна. 2011. Вип. 17 (1). С. 7–11.

REFERENCES

1. Berehova, M. I. (2019). Dydaktyko-praktychna pidhotovka maibutnikh korektsiinykh pedahohiv do roboty v umovakh osvithnoho inkliuzyvnoho prostoru [Didactic and practical training of future correctional teachers to work in an inclusive educational space] : avtoref. dys. ... d-ra ped. nauk. Kyiv. [in Ukrainian]
  2. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy. (2001). [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language] / klad. i holov. red. V. T. Busel. Kyiv : Irpin, VTF «Perun».
  3. Entsyklopediia osvity (2008). [Encyclopedia of Education] / Akad. ped. nauk Ukrainy; holovnyi red. V. H. Kremen. Kyiv : Yurinkom Inter.
  4. Zakonodavstvo Ukrainy : ofitsiyni sait. [Legislation of Ukraine : official site]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п#n12>
  5. Maksymiv, Yu., Chupakhina, S. (2018). Osoblyvosti stanovlennia osobystisno-profesiinykh yakosteï maibutnikh vchyteliv-lohopediv [Features of formation of personal and professional qualities of future teachers-speech therapists]. *Osvitnii prostir Ukrainy*. Ivano-Frankivsk. [in Ukrainian]
  6. Myronova, S. P. (2016). Realii ta perspektyvy zabezpechennia inkliuzyvnoi osvity fakhivtsiamy. [Realities and prospects of providing inclusive education by specialists] *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 19: Korektsiina pedahohika ta spetsialna psykholohiia*. Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. [in Ukrainian]
  7. Madhavi, Sharma (2016). Innovative roles of guidance and counseling for managing children with learning disabilities in inclusive classroom by inclusive teachers. *International Journal of Research in Social Sciences*. Vol. 6. Issue 12, December, Rezhym dostupu: <http://www.ijmra.us>
  8. Leniv, Z. (2018). Formuvannia profesiinoi hotovnosti fakhivtsia do roboty v inkliuzyvnomu osvithnomu prostori pochatkovoï shkoly. [Formation of professional readiness of a specialist to work in an inclusive educational space of primary school] *Obrii*. [in Ukrainian]
  9. Chupakhina, S. (2019). Methodological bases for digital competence formation of future teachers under conditions of inclusive education: Ukrainian content. «*Modern World tendencies in the development of science*» : monograph. Vol. 2, editor: Babych M. M. Published by Sciemcee Publishing. London.
  10. Sofii, N. Z. (2017). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy intehrovanoho suprovodu uchniv z osoblyvymy osvithnimy potrebamy v inkliuzyvnomu navchalnomu zakladi [Organizational and pedagogical conditions of integrated support of students with special educational needs in an inclusive educational institution] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk. Kyiv. [in Ukrainian]
  11. Sheremet, M. K. (2011). Pidhotovka korektsiinykh pedahohiv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh Ukrainy. [Training of correctional teachers in higher educational institutions of Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiiienka*. Serii: Sotsialno-pedahohichna. Vyp. 17 (1). [in Ukrainian]
-

S. V. CHUPAKHINA

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor at the Department of Theory and Methods of Preschool and Special Education, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine
E-mail: cvitlana2706@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1274-0826>

T. V. POTAPCHUK

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor at the Department of Theory and Methods of Preschool and Special Education, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine
E-mail: tatvolod@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-1680-6976>

A. V. LYAKUSHEVA

Dr. Ped. Sciences, Professor at the Department of Social Work and Pedagogy of Higher Education, Volyn National University Lesya Ukrainka, Lutsk, Ukraine
E-mail: annamatsyuk@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-1509-2422>

**PREPARATION OF FUTURE TEACHERS-SPEECH THERAPISTS
FOR PEDAGOGICAL ACTIVITY IN THE CONDITIONS
OF INCLUSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT**

The article reveals the peculiarities of training future teachers-speech therapists for pedagogical activities in an inclusive educational environment. Modern approaches of scientists to the training of specialists in the field of special education and speech therapy in particular are considered.

The purpose of the article is to identify and substantiate the main aspects of the preparation of future speech therapists for teaching in an inclusive environment of the educational institution.

The main aspects of training specialists in the field of special education and the formation of professional competencies in future teachers-speech therapists focused on practical activities are analyzed. Professional competencies in research, viewed through the prism of inclusive processes in education, at the same time become important given that speech therapists in an inclusive environment work with other professionals as members of the team of psychological and pedagogical support. It is substantiated that the scientific achievements of scientists laid the theoretical and methodological basis for professional training of teachers for psychological and pedagogical interaction with children with special needs in educational institutions of various types and argued the urgent need for systematic professional and pedagogical training of future educators to work in inclusive education. It was found that the pedagogical activity of speech therapists in inclusive education has certain features, which requires strengthening the practice-oriented learning activities of future speech therapists (organization of practical work as tutors in the inclusive space of educational institutions and inclusive resource centers; inclusion in the educational program « Special Education «with the specialization» Speech Therapy «of the discipline» Speech Therapy Support of Inclusive Education of Children with Special Educational Needs «.

It is established that the development of inclusive competence of future specialists in the field of speech therapy in the process of practical training expands the idea of possible ways to solve problems of inclusion and becomes one of the main areas of training speech therapists to work in modern conditions.

Key words: training, readiness, teachers-speech therapists, inclusive educational environment, speech disorders, nosological groups, combined disorders, practice-oriented training.